

Základní škola a Mateřská škola Údolí Desné

Družstevní 125, 788 14 Rapotín
IČ: 71 340 874 DIČ: CZ 71 340 874 tel.: 583 550 130

Rámcový plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Koordinátor EVVO: Dr. Martin Vavřík

Školní rok: 2024/25 a 2025/26

Vzdělávací cíle, strategie a zaměření EVVO

Základním způsobem aplikace environmentálního vzdělávání na naší škole i nadále zůstává široké zařazení myšlenek, podnětů a problematik v rámci učiva jednotlivých předmětů. Dalším rysem je zaměření na nejbližší i širší okolí školy, širší využití místní problematiky a dostupných lokalit, jako je především CHKO Jeseníky. Doplněním je účast na dostupných ekologických akcích subjektů v okolí školy. Podrobně je uplatnění environmentálních aspektů rozvedeno v samostatné kapitole. Cílem environmentálního vzdělávání na naší škole je seznámení žáků se základními problémy regionálními i globálními a pochopení souvislostí, vlastní role a vlastních možností tyto problémy ovlivnit. V rámci uplatňování aspektů EVVO se budeme snažit pokračovat ve využívání možností okolí školy (nově vybudované environmentální zahrady, snadná dostupnost volné krajiny, různé stupně ovlivnění člověkem, těsné sousedství chráněných území, možné problematické stavby, pozitivní příklady soužití s přírodou, minulé živelné pohromy atd.). Žáci jsou tak vedeni k pochopení základních vztahů mezi přírodou v okolí školy a obyvateli údolí Desné, včetně jich samotných.

Přírodovědné soutěže

Na základě předchozích zkušeností nadále neuvažujeme o zapojení žáků do biologické olympiády; do této soutěže budou v budoucnosti zapojeni žáci s přirozeným zájmem o přírodu a nadstandardními znalostmi, získanými díky tomuto zájmu i mimo školní vyučování. Jako alternativa je nadále využívána již tradiční školní přírodovědná soutěž, s důrazem na praktické poznávání přírodnin. Nejlepší soutěžící budou i nadále reprezentovat školu

na soutěži Zlatý list, konané vždy na jaře pod patronátem Vily Doris v Šumperku. Od roku 2024 bude větší důraz kladen na nedávno nově zavedenou sekci soutěže „práce pro přírodu“, která bude rozvíjena především členy přírodovědného kroužku.

Školní zahrady + environmentální zahrady

V rámci vyučování i volnočasových aktivit budou nadále využívány také školní zahrady kolem jednotlivých pracovišť, které byly v minulém školním roce v rámci projektu rozšířeny o environmentální prvky a vybaveny zázemím, umožňujícím výuku přímo na místě, tedy v exteriéru. Především v rámci přírodovědných předmětů na nich bude probíhat jednak sledování výskytu rostlin a živočichů, jednak sledování proměn přírody v průběhu jednotlivých sezón. Využití ale rozhodně nebude omezeno jen na tyto předměty, při vhodném počasí budou používány i v jiných předmětech, s případným využitím mezipředmětových vztahů k přírodovědným předmětům tam, kde to bude možné. Od roku 2024 bylo na pracovišti druhého stupně rozšířeno využití o dlouhodobý experiment sledující vliv sekání travních ploch na život na školní zahradě.

Přírodovědná učebna

V rámci projektu byla ve školním roce 2021/2022 zřízena na pracovišti druhého stupně v Petrově nad Desnou nová učebna, určená v rámci mimoškolních aktivit pro přírodovědné kroužky. Tato učebna je vybavena bohatou škálou pomůcek, které jsou od školního roku 2022/23 široce využívány, především v rámci obnoveného přírodovědného kroužku. Současně probíhá v roce 2024 rekonstrukce učebny, využívané při výuce dalších přírodovědných předmětů, především chemie a fyziky. Tato učebna by měla být k dispozici od roku 2025.

Krátkodobé projekty, ekoprogramy a jednodenní akce

Podle aktuální nabídky budou stejně jako doposud zařazovány během školního roku krátkodobé projekty, a to především vzhledem k probíranému učivu a v rámci daných vyučovacích předmětů. Pokud to bude možné, bude kladen důraz také na mezipředmětové vztahy a regionální kontext.

Mimo aktivity a programy spojené s projekty budou zařazeny další jednodenní akce v blíže neurčených termínech:

- účast na akcích pořádaných vilou Doris (týká se především 1. stupně)

- environmentálně orientované vycházky do okolí školy (určené především pro žáky 7. ročníku v rámci předmětu Přírodovědné praktikum)
- další akce podle aktuální situace

Nadále probíhá diskuze o zavedení školního dne či více projektových dnů, věnovaných čistě environmentální problematice. V rámci předmětové komise přírodovědných předmětů a ve spolupráci s žáky navštěvujícími přírodovědné praktikum a přírodovědný kroužek bude pokračovat širší diskuze o nastavení podoby tohoto školního dne, který by se mohl stát součástí každoročně uskutečňovaných akcí školy; do roku 2024 se zatím nepodařilo jeho výslednou podobu dopracovat.

Dlouhodobé aktivity školy

Třídění odpadu – škola díky aktivitě nových žáků výrazně vylepšila přístup k třídění odpadů, od školního roku 2023/2024 se podařilo zajistit nádoby na jednotlivé druhy tříděného odpadu do všech tříd, v tuto chvíli probíhá široká osvěta vedoucí k většímu zapojení žáků. Problémy spojené s recyklací především plastů jsou zařazeny do náplně vyučovacích hodin přírodopisu a chemie v deváté třídě. Slabinou dosud zůstává širší zapojení provozních zaměstnanců školy, snažíme se najít také řešení třídění odpadů ve výdejnách stravy.

Šetření energií – nadále se budeme snažit uplatňovat co nejcitlivější přístup k životnímu prostředí a vést k němu i naše žáky (vytápění plynem namísto pevnými palivy, využívání úsporných svítidel, recyklovatelných materiálů atd.). V rámci školního vyučování a mimoškolních aktivit budou žáci vedeni k co největšímu omezení spotřeby energie tam, kde to jen bude možné. Budovy pracovišť v Rapotíně, Petrově nad Desnou a v Sobotíně jsou buď nově rekonstruované, případně v průběhu posledního desetiletí nově zateplené; pracoviště v Petrově nad Desnou bylo v létě 2024 vybaveno inteligentním úsporným osvětlením. Na pozitivní dopad budou žáci upozorňováni především v rámci vhodných míst ve výuce.

Spolupráce s okolím – v rámci environmentální osvěty budeme pokračovat v osvědčené spolupráci s místními subjekty, věnujícími se této problematice (Lesy ČR, Vila Doris – včetně Střediska ekologické výchovy Švagrov, Správa CHKO Jeseníky, Vlastivědné muzeum v Šumperku a další).

Uplatňování environmentálních aspektů v rámci vyučování

Environmentální výchova je na naší škole žákům předkládána především v rámci přírodovědných vyučovacích předmětů a to soustavně, v omezených celcích, vždy v návaznosti na probíraná témata. V rámci vlastního vyučování budou tak v jednotlivých vyučovacích předmětech na vhodných místech zařazeny rozšiřující informace, vedoucí k bližšímu uvědomování si vztahů člověka k okolnímu prostředí a významu udržitelnosti rozvoje. Nejde jen o naplňování průřezového tématu „Environmentální výchova“, ale o zařazení informací nebo environmentálně zaměřeného pohledu kdykoliv vyučující narazí na téma, mající k životnímu prostředí vztah. Tyto informace budou přednostně zařazeny v následujících předmětech:

Přírodopis – v rámci výuky tohoto předmětu bude v celém jeho rozsahu uplatňován environmentálně zaměřený přístup, bude poukazováno na problematiku pozitivních i negativních lidských zásahů do jednotlivých (tedy živých i neživých) složek biosféry. Environmentální aspekty budou obzvláště zdůrazněny v těchto tematických celcích:

6. ročník – Houby mnohobuněčné (houby a lišejníky jako indikátory negativních lidských vlivů), Hmyz (významné druhy, vliv člověka na jejich populace, význam hmyzu pro člověka); Nižší rostliny (význam řas, vliv člověka na jejich „přemnožení“)

7. ročník – Vybraní ptáci, plazi, obojživelníci a ryby jednotlivých ekosystémů (významné druhy, vliv člověka na jejich populace)

8. ročník – Savci našich ekosystémů (významné druhy, jejich ohrožení a možnosti ochrany)

9. ročník – Utváření zemského povrchu (zásahy člověka a jejich pozitivní či negativní působení) a zvláště pak v celém celku Základy ekologie a ochrana životního prostředí

Zeměpis – environmentální aspekty budou zařazeny v rámci následujících kapitol:

6. ročník – Povrchová voda na souši (problémy související se znečištěním povrchové vody), Oběh vzduchu na Zemi (problémy související se znečištěním ovzduší), Pedosféra (vztah člověka k půdě obecně, problémy související s jejím využíváním), Biosféra (negativní působení člověka, aktivity vedoucí k její ochraně)

7. ročník – v průběhu celého školního roku bude poukazováno na problémy spojené se vztahem člověka a životního prostředí v jednotlivých oblastech světa (např. vliv člověka na šíření Sahary, důsledky kácení deštných pralesů v jihovýchodní Asii a Jižní Americe atd.)

8. ročník – v průběhu celého školního roku jednak v obecných kapitolách o zemědělství a hospodářství České republiky (poukázání na pozitivní a negativní vlivy jednotlivých oblastí lidské činnosti), jednak v rámci učiva o oblastech České republiky (poukázání na ty oblasti, které se potýkají s problémy ve vztahu k životnímu prostředí i na oblasti, v nichž se státní ochraně zachovalo prostředí neporušené)

9. ročník – v průběhu celého školního roku v rámci jednotlivých kapitol, především pak v celcích Společensko-hospodářské vlivy na krajinu a životní prostředí a Světové ekologické problémy

Chemie – environmentální aspekty budou zařazeny v rámci následujících kapitol:

8. ročník – především bude upozorněno na vliv těžby surovin a zpracovávání látek v chemickém průmyslu na životní prostředí a na význam jednotlivých prvků a anorganických sloučenin pro znečišťování životního prostředí

9. ročník – na problematiku ve vztahu k životnímu prostředí bude upozorněno zvláště v rámci učiva o ropě a jejích produktech a o plastech, jejich zpracování a recyklaci

Volitelný předmět Přírodovědné praktikum – od školního roku 2012/2013 nabízený volitelný předmět bude i dále ve velké míře zohledňovat environmentální aspekty a povede žáky, kteří jej absolvují, k většímu uvědomění si problematiky ochrany prostředí, vztahů organismů mezi sebou a k prostředím a vlivu člověka i jich samotných na tyto vztahy.

Praktické činnosti (Laboratorní techniky) – od školního roku 2022/23 byl do školního učebního plánu osmých a devátých ročníků v rámci Praktických činností zařazen předmět Laboratorní techniky. V tomto předmětu jsou žáci vedeni k praktickému využití znalostí z přírodovědných předmětů, přičemž bude vždy zdůrazňována souvislost s životním a přírodním prostředím a vliv lidských aktivit na ně.

Fyzika - environmentální aspekty budou zařazeny v rámci následujících kapitol: Práce, energie a teplo (8. ročník - problematika výkonnosti strojů a vliv tohoto faktu na životní prostředí) a Energie a Jaderná energie (9. ročník - vliv různých postupů při výrobě elektrické energie na životní prostředí)

Výchova k občanství - environmentální aspekty budou zdůrazněny zvláště v kapitole Globální problémy lidstva, dále bude v rámci učiva o systému vlády poukázáno na řešení problematiky životního prostředí

Aktivity mimo vlastní vyučování

Školní výlety, vycházky do přírody - v rámci školních výletů budou žáci upozorňováni na různé aspekty environmentální tematiky, spojené s navštívenými místy, např. místní ochranu životního prostředí (CHKO, přírodní rezervace), alternativní využití energie (větrné elektrárny, malé hydroelektrárny), zásahy člověka do krajiny (lesní a polní hospodaření, těžba nerostných surovin). Část školních výletů bude cíleně směřovaná do podobných oblastí.